

Дзейнасць мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

Год выдання 36-ы
№ 46 [2200]
Чэрвеня 1967 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

Да Кургана блісмерца ў Палацы ўзбекскія госці прынесьлі вянок з жывых кветак. Фота І. ДУШКІНА (БЕЛТА).

— С АРДЖУНА запрашае, дарэгі сябры! — Радзі вітаць вас, узбекскія браты! — Хлеб-соль вам, дарэгі госці!

Гэтыя словы дзесяты дзень гучаць у гарадах і паселішчах Беларусі — Беларусь вітае ўдзельнікаў Дзядаў Узбекскай літаратуры і мастацтва. Ад Бреста да Віцебска, ад Гродна да Гомеля пасланцы сонечнага Узбекістана сустракаюцца з працоўнымі нашай рэспублікі, і кожная такая сустрэча ператвараецца ў сапраўднае свята дружбы і брацкай аднасіці нашых народаў, у свята дружбы нашых літаратур і культур. На гэтых сустрэчах суладна б'юцца сэрца беларусаў і ўзбекаў і судзіцца гучнае узбекскае і беларускае песні.

У той жа дзень група ўдзельнікаў Дзядаў Узбекскай літаратуры і мастацтва, ад Бреста да Віцебска, ад Гродна да Гомеля пасланцы сонечнага Узбекістана сустракаюцца з працоўнымі нашай рэспублікі, і кожная такая сустрэча ператвараецца ў сапраўднае свята дружбы і брацкай аднасіці нашых народаў, у свята дружбы нашых літаратур і культур. На гэтых сустрэчах суладна б'юцца сэрца беларусаў і ўзбекаў і судзіцца гучнае узбекскае і беларускае песні.

МАРШРУТАМІ ДРУЖБЫ, ДАРОГАМІ БРАТЭРСТВА

Гасціям была паднесена шкатулка са зменай сялянскай зямлі Браскаўскай крэйскай-гаспадарскай і сімвалічны ключ ад вярот цытадэлі. Падарунак прыняў сакратар ЦК Кампарты Узбекістана Р. Нішанаў.

Дэлегацыя Узбекскай мастакоў прымала ў сабе працоўныя Гродна. Разам з калегамі — старшынёй праўлення Саюза мастакоў УзССР Р. Ахмедавым, народным мастаком УзССР М. Рамізівым, адназначным сакратаром Саюза мастакоў УзССР М. Мюххамедовым, графікам К. Вахшаравым у горад прыйшлі старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР У. Стальшонава, народны мастак БССР В. Пірвоў, жывапісец В. Савіцін. Госці наведвалі гістарычныя месцы, аглядалі экспазіцыі гісторыка-археалагічнага музея, пабывалі ў майстэрнях мясцовых мастакоў.

На вечары паэзіі, які адбыўся ў Століне, гучалі вершы на ўзбекскай і беларускай мовах. Іх чытаў Зульфія, Р. Бабажан, Э. Алімбет. Свой верш, прысвечаны сустрэцы, прачытаў і мясцовы паэт А. Іверс.

Многія мінскія вуліцы носяць назвы гарадоў братніх рэспублік. Цяпер у гэта суар'е імёнаў уключыла імя адно. У гонар Дзядаў Узбекскай літаратуры і мастацтва вынаканою Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных вырашылі пераймяваць вуліцу Падшыпніцкаў у мікрараёне Чыжоўка ў вуліцу Ташкенскую.

Узбекскія артысты — жаданыя госці на шматлікіх канцэртных пляцоўках сталіца. Штодня яны выступаюць у тэатры оперы і балета, у заводскіх палатках культуры, філармоніі, акароўвым Доме афіцэраў.

Свята мастацтва працягваецца.

План Л. Замаха, які атрымаў заахвочальную прэмію на Рэспубліканскім конкурсе на лепшы палітычны планет.

ПАНАРАМА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

НАРАДА АРХІТЕКТАРАУ

Адбылася двухдзённая нарада ўпаўнаважаных і старшын аддзяленняў Саюза архітэктараў БССР, гарадскіх архітэктараў рэспублікі. На ёй былі абмеркаваны і начальніц абласных упраўленняў па будаўніцтву і архітэктуры.

Дэкларавана праўленню Саюза архітэктараў рэспублікі зрабіў старшыня праўлення В. Алаў. Рабочы аддзяленні саюза прысвечыў сваё выступленне глабальнаму архітэктару Мінска В. Чарнышоў. Ад афармлення гарадоў рэспублікі да 50-гадовага Рэвалюцыйнага пачатку аддзела Дзяржбуд БССР Ю. Патапаў, глабальнаму архітэктару «Мінскпраекта» Н. Шпільгельману.

Прадставілі праўленню Саюза архітэктараў СССР Т. Люцінскія пазнаміта прэсутыцы з дасягненнямі ў архітэктарыі, брацкіх саюзных рэспублік, у прыватнасці, Украіны, Латвіі, Літвы, з якімі ўключнае выступіў старшыня Дзяржбуд БССР У. Кароль.

Удзельнікі нарады аглядалі новыя аб'екты сталіцы: кінатэатр «Парызан», Палац спорту, жылы дом у раёне плошчы Якуба Коласа, магазіны «Падарункі», «Туркыста», пабывалі ў майстэрнях.

НАРАДА ПАШАНА НАРОДА

Культасветустановы рэспублікі рытууюцца адзначыць 85-ую гадавіну з дня нараджэння Янкі Купалы. На працягненства, у навучных установах Мінска і іншых гарадах адбываюцца літаратурныя вечары, прысвечаныя народнаму паэту.

У Мінскай палітэхнікуме бібліятэка «Юнацтва», Палац культуры і адукацыі экспануюць пераможныя фотавыстаўкі літаратурнага музея Я. Купалы. Такія ж фотавыстаўкі накіраваны ў школы Гродзенскага, Валожынскага, Пухавіцкага, Нясвіжскага і Шчучынскага раёнаў.

Творчасцю Янкі Купалы цікавіцца і працоўныя Літвы, Украіны, Грузіі, Расійскай Федэрацыі. Нядаўна па просьбе нашых сяброў музей адправіў фотадакументы пра народнага паэта ў Шалатойскі літаратурна-мемарыяльны музей М. Астроўскага, школе № 204 г. Масквы, школе № 105 Шумскага раёна Трнапольскай вобласці.

ПА КАЗКІ, ПЕСНІ, ПРЫМАЎКІ

У Магілёўскую вобласць выехала экспедыцыя навуковых работнікаў Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР. У гутарцы з карэспандэнтамі «Літаратуры і мастацтва» вучоны сакратар Інстытута А. Фалдоскі наведвае:

— Мэта экспедыцыі — збор казак, песьні, частушкі, прымавак. Навуковцы супрацоўнікі пабываюць амаля па ўсіх раёнах і цэнтрах Магілёўшчыны, у многіх вёсках.

У канцы чэрвеня намачавіцца пэдаггі этнаграфічнай экспедыцыі. Падальскі сабраўшы навуковым супрацоўнікам, будучы ўключаны ў шматтомнае выданне вуснай народнай творчасці.

ПАСЛЯ ЦІКАВЫХ ПЯЗДАК

У Саюзе кінематаграфістаў БССР сталі традыцыйны выступленні работнікаў кіно са справаздачамі і кінаперасоўкай.

Кінаператары Віктар Шаталаў і Юрый Іванюк індэа пабывалі ў Францыі. Яны здымалі фільм, прысвечаны Дням беларускай культуры. Кінарэжысёр Юрый Лысцаў быў госцем на венгерскім фестывалі дакументальных і навукова-папулярных фільмаў.

На вечары ў Доме мастацтваў яны падзяліліся ўражаннямі ад п'ездак.

22 ТЫСЯЧЫ КІЛАМЕТРАУ 3 КІНАПЕРАСОЎКАЙ

Вось ужо дваццаці гадоў Анатолю Міхалевічу падальскі выдурце па вёсках Сенненскага раёна з кінаперасоўкай. Аўсёнах кіх вёсак абдулоўвае ён. І ўсюды яго сустракаюць як іжданага госця. За гады работы кінаперасоўка А. Падальскі навуковай сваёй прафесіі дасягнуў чалавек, які цалкам самастойна працуе ў розных кутках вобласці.

Абласное ўпраўленне кінафіліяцы, выпушчыла ілюстраваны планет, прысвечаны старшынству кінамастера. Шырока ў іх прыведзены здымкі 22 тысячы кіламетраў, паказваў іллі адназначна тэчыцца сёння.

У асабовы справе кінамастэра чатырынаццаць падляк, ён узнагароджаны Генаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

АД КАМІТЭТА ПА ЛЕНІНСКІХ І ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМІЯХ СССР

- У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ, МАСТАЦТВА І АРХІТЕКТУРЫ ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР
- Камітэт па Ленінскіх і Дзяржаўных прэміях СССР у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры пры Саўеце Міністраў СССР прызначыў наступныя прэміі СССР 1967 года длапушчаны наступным работам:
- У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ**
1. АНДРОНІКА І. Л. Кніга «Лермантаў. Даследаванні і знаходкі». Прадставіла выдавецтва «Художественная літаратура».
 2. БАРУЗДІН С. А. Раман «Паўтарэнне праяўлення».
 3. КІУЛЬЦІНА Д. Н. Кніга вершаў і паэм «Я тэой равеснік».
 4. КЕМПЕ М. Кніга вершаў «Вечнасць імгненны».
 5. ПАЧАНКА П. Е. Кніга вершаў «Неба-скіны».
 6. РЗА РАСУЛ. Кніга вершаў «Я — Зямля».
 7. СМЕЛЯКОУ Я. В. Цыкл вершаў «Дзень Расіі».
 8. СУВОЎЦІН В. Е. Кніга «Ян канчаюцца вяршы».
- У ГАЛІНЕ МУЗЫКІ І КАНЦЭРТНА-ВЫКАНАўЧАЯ ДЗЕЙНАСЦІ**
1. ГАЧІВАДЗЕ Р. К. Сяміяна для струнных, фартэпіяна і літаратуры.
 2. ЗАРЫНЬ М. О. «Махагоні». Араторыя, тэатр Альфрэда Круіцка і Ленгстона Х'ю-за.
 3. ПЯТРОУ А. П. Песні 1964—1965 гадоў («Песня пра майго бацьку», «Блакітныя гары», «Бесік пра сівора», «На кургане», «Я крочу па Маскве»).
 4. СВЯРЫДАУ Г. В. «Курскія песні». Для змешанага хору і сімфанічнага аркестра (словы народныя).
 5. ТАКТАШВІЛІ О. В. «Па слядах Руста-вельі». Араторыя, тэатр Ірэнлі Абашыдзе.
 6. ХРЭНІКАУ Ц. М. Цыкл інструменталь-ных канцэртаў: Канцэрт для скрыпкі з аркестрам; Канцэрт для віялічэлі з аркестрам.
- У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ, МАСТАЦТВА І АРХІТЕКТУРЫ ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР**
1. ЧАКЮКІ С. Б. А. КАНЦЭРТ ДА ВІЯ-ЛІЧЭЛІ ЗА АРКЕСТРАМ. Прадставіла Саюзам кампазітараў СССР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 2. ШТАСТАКОВІЧ Д. Д. «ПАКАРЕННЕ СМЕРЦЮ СЦІПАНА РАЗІНА». Паэма для балета хору і сімфанічнага аркестра, тэатр Я. Еўтушына.
 3. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 4. ШЧІРІН Р. К. «ГАРЭЗІВЫЯ ЧА-СТУШКІ». (Канцэрт для аркестра).
 5. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 6. ЮРЛОУ А. А. — мастацкі кіраўнік Рэспубліканскай акадэмічнай рускай харавой капэлы «ВІДЭА-ІНСТРУМЕНТАЛЬ ПРАГРАМЫ СЕЗО-НАУ 1964—1965 і 1965—1966 гг.
 7. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 8. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 9. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 10. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 11. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 12. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 13. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 14. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 15. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 16. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 17. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 18. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 19. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 20. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 21. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».
 22. ПРАСТАВІЛА Саюзам кампазітараў РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем Саюза мастакоў РСФСР, рэдакцыяй часопіса «Юность».

У ГАЛІНЕ ТЭАТРАЛЬНАГА МАСТАЦТВА

1. ВОЛКАН Г. Б. рэжысёр, КАЗАКОУ М. М. ТАБАКОУ А. П. вынаўдчы ролі, Спектакль «ЗВЯЧЫЦА ГІСТОРЫЯ» ў Маскоўскім тэатры «Современник».
2. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Комсомо́льская правда», рэдакцыяй часопіса «Театр», рэдакцыяй часопіса «Юность», Ленінградскага раёнскага і вынаўдчы Мяснінскага раёнскага тэатра г. Масквы, 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
3. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
4. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
5. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
6. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
7. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
8. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
9. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
10. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
11. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
12. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
13. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
14. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
15. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
16. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
17. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
18. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
19. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
20. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
21. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.
22. ПРАСТАВІЛА рэдакцыяй часопіса «Дзень і ноч», 2-м Маскоўскім гадавіковым заводам.

У ГАЛІНЕ КІНЕМАТАГРАФІІ

1. КАЛІВАЙЧУС В. П. рэжысёр і аўтар сцэнарыя, ГРЫЦЮК В. А. аператар, БАНОЎНІС Д. І., ОЛ Б. В. — вынаўдчы ролі, Мастацкі фільм «НІХТО НЕ ХАЦЕў ПА-МІРАЎ» вытворчасці Літвыскай кінастудыі.
2. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
3. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
4. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
5. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
6. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
7. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
8. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
9. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
10. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
11. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
12. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
13. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
14. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
15. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
16. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
17. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
18. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
19. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
20. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
21. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.
22. ПРАСТАВІЛА Саюзам кінематаграфістаў СССР.

ПЕСНІ СУЛАДНА ГУЧАЦЬ

УЙГУН: ЗА МНОЮ ФЕРГАНСКИХ САДОЎ ХАРАСТВО

КЛЯТВА

— Баранце свой край! — Быў адданы
загад.
— Абароні! — Бо з намі няломная
сіла.
Тут наш дом, ён для ворага будзе
магілай,
Дык не зробім і кроку адсюль мы
назад!

Невялічкі рубец—дзе каменне, пясок,
Ні вады і ні кветак—перасохлі расліны.
Калі ж я адступлю—буду век
нешчаслівы
і загіну ганебна, як паруху зарок.

Бо за мною ферганскіх садоў хараство,
Дзе, як промі, гарыць вінаградная
тронкі.
Бо за мною снежных шапкі хрыстоў,
Рай цудоўны любімае маці-старонкі.

На мяне ўсе глядзіць: і мой сын, і мой
брат,
І сівяя дзяды—пазірк шчырасцю поўны.
Паглядзе мой друг і сваё аднароўны,
І хвалюе жанчын праманісты пагляд.

Барані!—кліч роднай краіны прастор,
Барані!—кліч роднае поле і птакі,
Барані свой калас і сталічныя гмакі,
Барані!—клічце шапкі снежных гор.

Я не рушу назад, дарагі мае,
Я не рушу назад—вам не здраджу,
Прасторы.

Непарушым я буду, як родныя горы,
Дзе на зольку ў садах салавейка пье.

Лепш сустраму ў змаганні смартоны
свой час,
Лепш загіну, як воін, на роднай
зямельцы.

Лепей сэрца на часткі няхай
разарвецца

І ніколі ўжо больш не ўбачу я вас.

Дарагі мае! Я не рушу назад,
Хоць навокал пяскі, ды жарства, ды
каменне.
І калі я зраблю хоць на крок
адступленне—
Пралянуць мяне людзі—любимыя, брат.
1942 г.

ДАРОГА ДА СОНЦА

Іду я на захад за сонцам,
Навошта табе сумаванні?
Як сонца, у роднай старонцы
Прыходзь мяне ранкам страчаць.
1942 г.

Дарэмна вярэдзіш ты сэрца,
Я тут не сустраму нягод.
І сонца за Захад імкнецца,
Каб зноўку вярнуцца на Усход.
1943 г.

АСЕННЯЯ ПЕСНЯ

У кожным часе прыгажосць свая.
А цуд асенні не бядзе ўсё ж
Ідзістага у студні крышталі,
Вясенні прыгожыя не горш.

Да бляку вымыты нябёсаў шлях,
Азёр прырасцець і лістоў парча.
Салодкі дымі густаваты бах,
Нам дорыць ранкам сонная пахча.

На ў цімі зольку кнопы пекнаці!
На поўдзень пушкі стомлена ляццяць.
Яны пушок раніаць златы
І ў бляку промянь перкі і зіхцяць.

Глядзіць празрыста сонца на зямлю
І ўсё ў праменнях асень мне віда.
Я ў барвовым золаце люблю,
О, гэты бархат, гэта жаўціца!

І нельга нават вокам ахапіць:
Прышоў усход і блізка ўжо захад.
Па саду вецер вясенскі ляціль,
І гоніць лісціку жоўтых карагод.

І шпачуць персікі: «Мы—як шарбет
Хто нас не еў, той віванаты сам.
А хто разою пакаштаваў, як след,
Яны да сэрца хвората бальмі».

А блыніц у усмяшко глядзіць:
«Каштуецца—амі сапудкі як мёд.
Той хас, хоць раз паспеў пацлаваць,
Той пацалунак поміць нолькі год».

І кажа нам даспелы хусайні —
Прадаўгаваты, белы вінаград:
«Я брылінт праменнай цеплыні,
Бы крышталеўых кропель вадаспад».

І вадзіць празрыста і нябёсаў шпало.
Асенні час да нас прышоў.

Збіраць бавоўны кліч ён дэкан,
У зялёны сэрца сінчыны прышоў.
Шарбет і соты шодра нам прынес,
З гароў ўсягда добра прышоў.

Са збяжыной мяшкі прынес да нас,
Ён, як сестра, з дарункамі прышоў.

Пашану ўсім калгасам несучы,
У гэты ранак ён да нас прышоў.

Прануўшыся, я ў ветра запытаў:
«Пара якая году—смажаш ты?»
Ён адказаў: «То вясень, як вясень,
У адзенні пурпурова-златы».

Пераклад Міколы ХВЕДАРОВІЧА.

Калісьці, яшчэ ў ваенную пару, дзень у
Саадад падзяліўся на дзве часткі, з якіх га-
лоўнай была першая. Галоўнай — бо гэтай
палавіна дна, што бо Саадад ні рабіла, была за-
поўнена чаканнем пошты, пільма, той запавет-
най мінуты, калі пашталёні, апущыўшы
газеты ў скрынку, па добрай завядзёны яшчэ
націсе кнопку званка, што п'юна азначае:
Пісьмо. О, як чакала Саадад званка, каб под-
бегам выслачыць да скрынкі і ліхаманкава
вышукваць паміж газетамі запаветны трыкутнік!
Чакала і з надзеяй адзначала ўсе верныя
прыкметы на пільма. Калі прыходзілі пільмы,
дзень становіўся святлом. Саадад упрыгожва-
лася самым прывабным тумаром — пільчот-
ны трыкутнік кусткі нагадаў ёй пільма — і
шла да суседзяў...

Суседзям пільмы ішлі таксама, толькі не
ўсім і не заўсёды яны прыносілі радасць. Ча-
сам яны раілі і спускалі людскія душы.
І Саадад было не толькі балюча за чужое го-
ра — становілася страшна ад невядомасці,
чыя яшчэ будзе чарга.

Аднойчы Саадад-апа не пачула званка.
Пашталёні увайшоў не стукнуўшыся, прыстаў-
шы, глядзічы міма яе, ласкава паглядзеў па
галючы мала Садыка, якая яна купала ў
гліняным тазе, і пачаў неяк марудна корца-
ці ў сумцы. Саадад затрымоўвалася, замітусі-
лася і, убаўчыўшы нарэшце канверт замест
трыкутніка, — залпала. За ёю расплакаўся і
Садык. Саадад выцерла рукі падалом, рас-
крыла канверт і пахлавіла глянцую на чужую
паперынку. Гэта была пахоронка. Неба стала
дымым, счарнела сонца. Саадад, слаба кры-
нуўшы асела на падлогу. Так прышла яе чар-
га, цяпер ужо яе прыходзілі суцяшаць...

Ішлі дні, месяцы, гады. Штодня пільчотна
перабрала Саадад жаўціцкія пільмы, што-
дня надвечар, паклаўшы Садыка спаць, яна
падоўгу чытала іх і плакала, вызвалючы ду-
шу ад здрачэння. Не чакала толькі тое
апашняе пільма, што было ўжо не ад мужа.
Яно ляжала ў шафе асобна, і Саадад ніколі
не адкрывала тую скрынку, дзе яно было. І
не памятала яна нават, ці прачытала яго да
канца, толькі помніць, які разглядала пахо-
ронку суседзі.

Добрыя людзі не кінулі Саадад у горы, па-
маталі ёй і, як мага, стараліся выпецці яе
душу. Нават выстаўлялі дзве змены ля стан-
ка, хоць стома вавіла з ног і заліпалі вочы,
яны знаходзілі сілы заходзіць да Саадад, каб
забраць частку гора і клопатаў, памагчы, каб
было ёй лягчэй і сучасней.

Аднойчы прыйшла Халіма, суседка Саадад.
І сказала, што на заводзе вырашлі трымаць
ударную вахту ў гонар Сатара-ана. І Саадад
паўста на мужаў завод вучыцца на шліфова-
шчыні — яна таксама хацела быць на ўдар-
най вахце. Там, на заводзе, спрод мужавых
сёброў, прыходзіла пільчотне, праца пільна-
ла гора і тугу. А наўзавочку, калі ўклад-
вала спаць Садыка, — зноў вяртаўся не-
адольны бядзе, вяртаўся ў душу былое, і яна
зноў брала пільма.

Сын Садык быў цяпер яе суцяшэннем і на-
дзеяй. Ён падрастаў і здаваўся ўсё больш
падобным на бацьку. Нават у гарэзнай сва-
вольнасці Садыка ёй, аздавалася, пазнаваўся
характар Сатара. Яна шкадавала сына і лас-
кала, старалася, каб жылло яму добра і лёгка.
Нават калі свавольства Садыка перахо-
дзіла ў грубасць, яна знаходзіла апраўданні і
даравала яму. І суседскія дзеці саступалі
Садыку, і бацькі іхня не скардзіліся на Са-
дыка, і ў школе яму спускалі многае.

Але лепей не пеціла б яго Саадад! Сын
станавіўся неслухам, вучыўся ўсё горш і горш
і так штурхала ў школе, што ўжо нельга было
трыццаць, і настаўнікі ўжо не хвалілі ёй Сады-
ка, хоць і не хацелі засмучаць Саадад.

У той урачысты дзень, калі Саадад прынялі
ў партыю, і яна, асабліва ўсхваляваная, пры-
шла з работ, Садыка — у каторы раз —
дома не было. Затое яе чакала настаўніца з
крыўдаю і папярком: Садык зусім адб'юў ад
рук.

Саадад разгубілася, сумелася, і хоць даўно
ўжо не ведала, што рабіць, віваната апраўд-
валася і абцала: «Даруйце, я не ведала... Я
пагавару з ім...» Потым яна доўга чакала сы-
на і планала. Сын прыйшоў позна і нецваро-
зы. І трыгога яе расла.

Яна схадзіла ў школу, пагаварыла з настаў-
нікам, зайшла ў клас. І яшчэ відочней ста-
ла, што зрабіць сына лепшым ёй ужо не па
сільце. Садык не слухаўся яе, не звяртаў увагі
на словы, не каўсёў і не лепшаў. І хоць яшчэ
была надзея, хоць пазнавала яна зрадку ў

сыне характар Сатара, але неспадкуманнасць
і няўважлівасць Садыка пахлолі маці ўсё
больш.

Аднойчы ёй прама ў цях пазванілі з мілі-
цыі. Садык некага моцна збіў, і цяпер ён у
міліцыі.

Саадад не ведала, што рабіць, куды падзец-
ца ад сораму. Заводская партарганізацыя па-
магла ёй, паручылася за сына, і Садыка не
судзілі, нават памінулі ў камсамоле. Цяпер ён
стаў нібыта цішыняй. Вучыўся ж дэрань,
ацдзёў два гады ў дзевяты, ледзь пера-
вляў ў дзесяты. Усё часцей ён некуды знікаў.
Спачатку гаварыў, што ходзіць да сёброў ра-
біць урокі, а потым ужо нічога не казаў. Па-
чуўшы з вуліцы прызычыны свіст, зыходзіў з
дому ў любую пару, не звязваючы на матчыні
плач. Вяртаўся апаўночы і ўсё часцей п'яны.
Казалі, ён цагалець у кампаніі, ад якой не
чакай добра. А яшчэ — задужа лёгка раскід-
ваюца грашмяма агоняя дружбакі...

Саадад саромелася людзей, з суседзямі га-
варыла віваната, быццам чакала дакураў.
Зноў шмат плакала яна вечаўні, і здаецца,
ужо вылакала са слязімі сваю апошнюю на-
дзею на сына. Зноў і зноў перабрала мужа-
вы пільмы, успамінала сваю маладосць, ка-
ханне, Сатара, успамінала нараджэнне Сады-
ка, яго першыя словы — «мама», «тата» — і
першыя крокі. І надзея, што на яго ўсклада-
ла. — І была радасць адзвельна ў сэрцы
тугою і шкадаваннем, горкім сумам ад таго,
што нічога гэтага ўжо няма і што пільмы бо-
лей не прыйдучы ніколі.

Але аднойчы, вясняным днём, калі яна,
столькая, вярнулася дахаты і безуважна да-
стала са скрынкі газеты, з іх вавіла пільма.
Гэта было першае пільма за апошнія пільчот-
нага гадоў. Кінуўшы вокам на незнаёмы адр-
са, Саадад торапка выцягнула з канверта
ліст і стала чытаць: «Дарагая маці!..» Яе ўра-
ліла гэта, бо такіх ласкавых слоў яна не чу-
ла ад свайго сына.

«На магіле байца-камуніста Сатара Султан-
нава, які загінуў смерцю героя ў баі за нашу
Сасноўку, цяпер устаноўлены помнік. Нашай
школе прысвоена імя Сатара Султаннава. Нам
вельмі хацелася б пазнаёміцца з Вамі да-
рагая Саадад-апа, і з Вашымі дзецьмі. Калі
лазка, напішыце нам, як Вы жыццём, раска-
жыце пра Сатара Султаннава і пра сваіх дзе-
цей. Калі магчыма — прышліце нам сямей-
ныя фатаграфіі і што-небудзь з дарагіх Ва-
шай памяці ягонных рэліквій. Мы будзем за-
хоўваць іх у школьным музеі...»

Што напісаць, які адказаць? Сына зноў не
было дома, і Саадад ведала, што наперадзе
трывожнае начное чаканне і пільчы боль, і
невясномы сорам. А без сына было пуста ў
хаце, і без яго душа Саадад была пуста.

Яна да зморку сядзела нерухама, невід-
учыма ад слёз і гора вачыма ўтаропіўшыся ў
пільма. Святло з вокан суседняга дома увай-
шло ў хату і асвятляла мужаў партызт на сцяне.
Тады і яна запаліла святло, дастала ўсе дара-
гія памяці, што аталася ад Сатара, — яго
пільмы, дакументы, граматы. Яна разгледзла
іх, быццам прачытачычы сваё былое жыццё.
Калі ўспаміны наткнуліся на сына, яна ўр-
дзівалася ад перашчучай любові і болю, і
роды яе расла.

Садык вярнуўся позна, бразнуў дзвярыма
і, не сказаўшы ні слова, завіруў на кухню.
«Я галодны», — злосна прабураў ён адтуль.
Маці схяманулася — гэта ж яна не гатавала
вечары. Але не глянула на сына і нічога не
сказала яму. Ён, раздражэны, падшоў блі-
жэй. Абыякава глянуў на фатаграфію, якая ма-
ці расказала на стале, пацалуўшы да той, што
яна трымаўла ў рукае. Бацька, малады, мала
сталеныя па выглядзе за Садыка, з купкай сё-
броў стаў каля Крамлёўскіх варот. Садык не
бачыў раней гэтага здымка, чамусьці не по-
міні і тых, што ляжалі на стале. Саадад хаце-
ла прыбраць фатаграфію і пільма з Сасноўкі,
але сын памкнуўся да іх і пачаў разгледзець.
«Хіба ты раней не бачыў? Я хачу адправіць
іх туды, дзе шануюць тваёго бацьку...» Але
не забрала, а пайшла на кухню рабіць вечару.
Зрадку яна заглядвала ў лакаў. Сын чытаў
пільмы. «Ох, сыноч, — уздыхала яна. — Каб
яна ты быў варты бацькавых пільмаў...» Над
адным пільмом Садык затрымаўся даўжэй, і
ліна здадалася, што сын прачытае яго
зноўку. Яна помніла гэта пільма і яны другія,
напамінь. «Мой бацька шавен. Ён быў праца-
вікам і сумленным чалавечкам. Ён быў пільчот-
нічым запільчотным добрым імя бачні. Хоцача,
каб і сын мой быў варты яго імені...»

З вуліцы пачуўся свіст. Садыка кілілі
сэбрукі. Садык не зваяў на іх і, як падалося
маці, неак па-другую, з пашанай глядзеў
бацькавыя дакументы. Яна хацела загаварыць
з ім, але баялася ступіць на менавіту таго
адчування, што даўно яе засмучала.

Свіст узмачнеў, і Садык павярнуўся да маці.
«Мама, скажыце, што мяне няма дома». У
дзверы ластукалі. Маці адкрыла, і ў хату
увайшоў бандэкозаваты вірус.

— Садык, ці доўга яшчэ будзе чакаць? За-
раз жа ідзі, — загада казаві ён, не вітаю-
чыся і не звязваючы на Саадад.

Садык устаў і, унураўшыся, пайшоў да
дзвярэй.

— Сыноч! — Саадад памкнулася нешта
сказаць, але адчула, што гэты вірус мае бо-
льшую ўладу над яе сынам, чым яна...
— Не хвалюцеся, мама. Я зараз жа бу-
ду дома.
Пайшла. Яна стала мыць рыс, спрабавала
знаціца чым-небудзь яшчэ, але лавіла з вулі-
цы конныя сішаны гук. Раптам ёй паддалася,
што яна чуюе галасы, ланіку і глухія ўдары.
Яна выбежала на вуліцу і ўбачыла, як нехта
пабег. Каля плота стаў Садык і выцяў
крюк. Саадад з плачам кінулася да сына, і той
абраў яе.
— Не плачце, мама! Хадзем у хату. Болей
ніхто не прыдзе.
У хатце ён зноў узяў фотакарткі і пільмы.
— Сыноч, я хачу адказаць усё гэта другім
людзям.
— Каму і нашто?
— На, чытай, — Саадад-апа працягнула
яму пільма з Сасноўкі.

Садык з хваляваннем стаў чытаць, зачыр-
ванеўся, калі дайшоў да роспытў пра яго, і
раптам залпаў:

— Даруйце, мама, даруйце мне, тата.
І Саадад зноў залпала, але — адчуваючы
палегку і новую боязь за дрыгочкае святло
новай надзеі!...

— Цяпер зноў атрымаўся пільма Саадад, і
пашталёні, па даўняй завядзёны, накіска
на кнопку званка. Пільмы прыходзіць з Са-
ноўкі, а таксама ад Садыка, які служыць у
арміі. Калі нявестка прыходзіць з работ і
прыводзіць з дзетсада ўнука, яна адразу ж
пытаецца ў Саадад:
— Мама, ці ёсць пільма ад Садыка?
— Радуйся, дацхушка! Яго выбралі дэлега-
там у рэспубліканскі камсамольскі з'езд.
Камандзір часці дазволіў яму з'ездзіць і ў
Сасноўку, на бацькаву магілу. А потым ён
заеде да нас.
Саадад-апа дае пільма нявестцы, і першым
да яго цагнецца ўнук.

СВЯТЛО «УЗБЕКСКОЙ ЗОРКИ»

Сярод танцоўшчыц, якія зрабілі ўплыў на
развіццё савецкага балетнага мастацтва,
пазначнае месца займае узбэцкая зорка
Галія Ізмайлава. Сонечны і шчодры
талант гэтай выдатнай артысткі ўзбагаціў
нашу харэаграфію, расквітнеў яе фарбамі
незвычайнай прыгажосці.

У галерэі выяваў, створаных Галіяй
Ізмайлавай у балетнае на сучасную тэму,
вызначаецца Юлдус («Мар» і Акбар-
ва). Роля гэтай адметнай сваёй драматычнай
напружанасцю, глыбінёй псіхалагічнай
распаўсюці. Юлдус вавіць нас чысцей,
самаўвясняючы. Галія Ізмайлава ўзбагаці-
ла харэаграфію лінію партыі, выступі-
ла тут як сапраўды саўтэр пастаноўшчыца.
Зусім іншы па афарбоўцы вобраз Па-
рызад, створаны Г. Ізмайлавай у балете
Б. Броўцына «Семург». Першыя насьцяна
складанымі тэхнічнымі рухамі, імклівымі
вэрчэннямі, якімі прыжымкі. Танцоўшчыца
выконвае іх з незвычайнай лёгкасцю
і блыскам. Найвышэйшага напалу дасягае
дэманіе ў сцэне сустрачы царскай дацкі з
птушай шчасця — Семург. Тут тэма зла
набывае філасофскае гучанне.

Запамінаецца Г. Ізмайлава і ў невялі-
кай, але па-майстэрску выкананай ролі
Хунанты ў балете Л. Фейгіна «Дон Жуан»
(пастаноўка А. Кузнецова).

З балетмайстарскіх работ Галія Ізмайла-
вай, паказаных на дэкадае, прыцягвае ары-
ганічнасцю вырашэння «Балер» Равеля.
Імя народнай артысткі СССР Галія Ізмай-
лавай вядома ў многіх краінах свету.
Выступленні «Узбэцкай зоркі» ўсюды вы-
клікалі вялікую цікавасць. Галія Ізмайлава
з кожнай паездкі прывозіць, як правіла,
новыя танцы. У канцэртны рэпертуар артыс-
ткі увайшлі і «Мексіканскі», і «Карэскі», і
«Пенджабскі», і «Інда-бэнгальскі», і «Ку-
бінскі» і многія іншыя танцы.

Вялікая харэаграфічная культура, му-
зычнасць, высокая выканачая майстэрства
— усё гэта ставіць узбэцкую танцоў-
шчыцу ў адзін рад з выдатнейшымі бал-
етнымі сучаснасці.

М. КРАСОЎСКІ,
саліст балета Беларускага тэатра
опера і балета.

Рамз БАБАДЖАН

БАКАЛ

Зямля,—як прысак, жару прысак поўны,
Не вее вецер, не цурчыць арык.
Над акіянам пышае бавоўны
Ад слёкі сонца звесіла арык.

Як скарвіці! Хто шукае ў штахт толку,
Каму на уме карычневы загар,
А для дэжніка найлепш на зольку
У полі свежасцю абміць свой вар.

Дзе ён сгарэў зямлю сваім запалам,
Там снежна-белы полаг дывана,
І кожны кусткі пеньшым бакалам
Вітае і частуе—
выпі плён да дна.

Пераклад з узбэцкай В. Семухі.

ТВОРЧАЕ ПАБРАЦІМСТВА

Творчы сувязь дзясёчу культуры Узбэкістана і
Беларусі было прысвечана сумеснае пасяджэнне
прэзідыума праўлення Узбэцкага і Беларускага
тэатральных аб'яднанняў, якое адбылося 6 чэрвеня
ў рэспубліканскім Доме рабятніау мастацтваў.

Выступіўшы на пасяджэнні намеснік старшыні
прэзідыума праўлення Узбэцкага тэатральнага аб'я-
днання заслужаны дзеяч мастацтваў Кара-Калпанскі
АССР Ф. М. Карыеў, старшыня прэзідыума праўлення
БТА, народны артыст СССР Л. П. Александровіч,
намеснік міністра культуры Узбэкістана С. К. Кама-
летдзінаў, намеснік міністра культуры БССР Ю. М.
Міхневіч, народны артыст Беларускай ССР Г. Ю. Ду-
гашаў, народны артыст БССР С. С. Вірыла, Д. Н. Сно-
длі і іншыя гаварылі аб творчых сувязях, якія ўзба-
гачаюць нацыянальную культуру абедвух рэспублікі,
аб пільным творчым абмене рэпертуарам, артыста-
мі і рэжысёрамі. На пасяджэнні было прынята рашэн-
не аб далейшым умацаванні творчых сувязей паміж
абедвух рэспублікамі.

Гасцям з Узбэкістана дзясёчы культуры Беларусі
паднеслі памятныя падарункі.

Гэты здымак зроблены ў Доме мастацтваў у час
сустрачэнняў узбэцкіх і беларускіх артыстаў. Выступае
Р. Карыеў.

Фота У. КРУКА.

Пераклад з узбэцкай мовы.

